Biloxi

El **biloxi** és una llengua siouan extingida que havia estat parlada antigament pels biloxis que vivien als estats actuals de Mississipí, Louisiana, i sud-est de Texas.

Biloxi

Tanêksąyaa ade[1]	
Tipus	llengua i llengua extinta
Parlants	
Ext. 1930 principalment a Louisiana	
Parlat a	Estats Units
Classificació lingüística	
(Macro-sioux?)	

- Llengües siouan
- Llengües sioux occidentals
- Siouan de la vall de l'Ohio
- Sioux del Mississipí
- Biloxi

Codis	
ISO 639-1	-
ISO 639-2	bll
ISO 639-3	bll
Glottolog	bilo1248 (http://glottolog.org/resource/languoid/id/bilo1248)
IETF	bll

Contingut

Història

Els biloxis van trobar per primer cop amb els europeus en 1699 al llarg del riu Pascagoula.[2] A mitjans del segle XVIII s'havien assentat al centre de Louisiana. També es trobaren alguns a Texas a començaments del segle XIX.[3] A començament del segle XIX el seu nombre era en declivi. Pel 1934 el seu darrer parlant nadiu, Emma Jackson, va morir en la dècada del 1980.[4] Morris Swadesh i Mary Haas parlaren amb Emma Jackson en 1934 i confirmaren llur estatus com a parlant de la llengua.[5]

Territori del biloxi

Classificació

El biloxi és un llengua sioux de la vall de l'Ohio o del sud-est relacionada amb l'ofo i el tutelo.

Sons

S'han suggerit múltiples inventaris possibles; aquest article segueix els d'(Einaudi, 1976).

Vocals

Juntament amb la nasalització contrastiva, el biloxi també té longitud de la vocal fonèmica.

Vocals biloxi

	Anterior	**Central**	**Posterior**
Tancada	**i į**		**u**
Mitjana[1]	**e**	(ə)[2]	**o ǫ**
Oberta		**a ą**	

Notes fonètiques:

1. Això podria ser oberta-mitjana o tancada-mitjana.
2. El biloxi podria haver tingut un schwa fonètica, però ni (Dorsey-Swanton, 1912) ni (Haas, 1968) són consistents en marcar-ho.

Dorsey i Swanton (1912) van postular longitud de la vocal fonèmica. Això va ser verificat per Haas i Swadesh en parlar amb Emma Jackson en 1934, les seves troballes apareixen a Haas (1968).

A més, encara pot haver-hi certa incertesa sobre si certes paraules contenen /ą/ o /an/.

Exemples

Fonema	Paraula	Glossa	Fonema	Paraula	Glossa
/i/	*ide*	'cau'	/į/	*įde*	'fems'
/u/	*ku*	'ell dóna'	/e/	*ane*	'poll'
/o/	*dohi*	'quelcom fregat o tacat'	/ǫ/	*dǫhi*	'ell veu'
/a/	*da*	'ell cull'	/ą/	*dą*	'ell agafa'

Consonants

Consonants biloxi

	Bilabial	**Alveolar**	**Postalveolar**	**Velar**	**Glotal**
Oclusiva	**p b**[1]	**t d**	**c** ([tʃ])	**k**	
Fricativa	**f** ([ɸ])[1]	**s**	**š** ([ʃ])[1]	**x**	**h**
Nasal	**m**	**n**			
Aproximant	**w**	**y**			

Notes fonètiques:

1. Estatus marginal

El biloxi també pot haver tingut una distinció aspiració del fonema per a alguns segments.[6]

Examples

Fonema	Paraula	Glossa	Fonema	Paraula	Glossa	Fonema	Paraula	Glossa
/p/	*pa*	'cap'	/m/	*ma*	'terreny'	/w/	*wa*	'molt'
/t/	*ti*	'casa'	/c/	*ci*	'Es fiquen al llit'	/s/	*si*	'groc'
/k/	*ką*	'quan'	/x/	*xą*	'on'	/h/	*hą*	'i'
/d/	*de*	'se'n va anar'	/n/	*ne*	's'atura'	/y/	*yahe*	'això'

Fonemes marginals

Fonema	Exemples
/b/	
/f/	
/š/	*koniška* 'ampolla'[7] *kšixka* 'porc'[7]

Notes

1. Kaufman 2011b
2. Dorsey & Swanton 1912
3. "Biloxi Indian Tribe History." Access Genealogy. 22 Feb 2009 <http://www.accessgenealogy.com/native/tribes/siouan/biloxihist.htm>.
4. Einaudi 1976, pp. 1–3
5. Dalby 2003, p. 224.
6. Ameka 2006, pp. 537–540.
7. Einaudi 1976, p.136

Referències

- Ameka, Felix K.; Alan Charles Dench; Nicholas Evans *Catching language: the standing challenge of grammar writing*. Walter de Gruyter, 2006, p. 662. ISBN 3-11-018603-9.
- Dalby, Andrew. *Language in danger: the loss of linguistic diversity and the threat to our future*. Columbia University Press, 2003, p. 328. ISBN 0-231-12900-9.
- Dorsey, James; John Swanton. *A dictionary of the Biloxi and Ofo languages (http://books.google.cat/books?id=Z-Y_AAAAYAAJ)*. Government Printing Office, 1912, p. 340.
- Einaudi, Paula. *A Grammar of Biloxi*. New York: Garland Publishing, Inc., 1976, p. 184. ISBN 0-8240-1965-2.
- Haas, Mary «The Last Words of Biloxi». *International Journal of American Linguistics*, 34, 1968, pàg. 77–84. DOI: 10.1086/465000 (https://dx.doi.org/10.1086%2F465000).
- Kaufman, David. *Tanêks-Tąyosą Kadakathi: Biloxi-English Dictionary*. University of Kansas, 2011, p. 195. ISBN 978-1-936153-08-4.

Enllaços externs

- Native Languages: Biloxi (http://www.native-languages.org/biloxi.htm)